

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, Mártzius 29-dik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s.

E' már végéhez közelítő Bójtmás Ha-
vának 21-ik napján, délben 12 órakor, a'
Fels. Csász. Királyi udvarban, a' Ceremo-
niás szalában fényes Cercle (*) tartatott,
mellyben az oda felgyűlt mind két nem-
béli úri személyek, Eő Kir. Fő Herczegsé-
gének *Mária Beatrix* Módenai Herczeg
Asszonynak, született Szabaudiai K. Herczeg
Asszonynak, *Victor Emmanuel* Szardiniai
Király és *Mária Trézia* Királynénak első
szülött leányának, *Ferentz* Austriai Fő Her-
czeg, Felséges Asszonyunk testvér bátyja
kedves élete párjának bémutatak.

Noha a' közelebb elmúlt télnél ke-
ményebbet 's tartósabbat a' leg korosabb
emberek sem értek, és noha az elmúlt két
holnapban rendkívül sok hó és esső esett,
és az ezek után következett szörnyű hideg
tsaknem egy réfui vastagságú jéggel vonta
is bé a' nagy folyóvizeket, nevezetessen
a' Duna vizét, melly miatt méltán lehetett
mind itt, mind másutt a' tavaszi nagy ár-
vizektől félni: még is mindazáztal hálá le-
gyen a' kegyelmes egeknek, e' folyó hól-

nap 14-dikén a' nagy Dunában a' jég meg-
mozdúlván, minden kártétel nélkül lassan
lassan eltakarodott, és a' belső 's külső vá-
ros közt folyó Dunában volt vastag jeget is
megmozdította ugyan, de az azon lévő híd
lábak miatt tsak néhány napokkal annak-
utánna seperhette azt el a' nagy Dunából
ebbe bényomúlt és megnevekedett víz.
Ezen egynehány napok alatt láttam legel-
sőben, hogy a' jeget is minázni, avagy
puskapórral felvettetni lehet. Ugyan is
látván az ide vala hídakra és vízi épületek-
re ügyelő fő építő mester, hogy a' hídak-
ban megakadott vastag jeget semmi erővel
meg nem lehet mozditani, azt három helyet,
mesterségesen megmináztatta, 's az által
olly nagy nyílást ütett a' vastag jégen,
hogy hármad nap múlva magától meg-
hasadozván, egy éjjel az egész duna vizét
megtisztította.

Szövetséges Belgiom.

A' Nassau-Orániai Hertzeg, *VI. Vil-
helm Fridrik*, kinek ditsősséges ősei a'
Belgiomi hét szövetséges tartományokat a'

(*) *Cercle* Frantzia szó, tulajdonképen *kör* át, *kerek séget*, és *abroncsot* is
teszen. A' Fejedelmi udvaroknál *Cercelének* vagy *Circulusnak* nevezetik az olly öszve-
gyűllés, mellyben a' meghívatott, vagy öszve gyűllt fő rendek fél hold forma líneában
ülnek állanak.

II. Filep Spanyol Király kegyetlen uralkodása alól a' 16.ik században szerentséssen felszabadította, de a' ki a' Frantzia revolutio miatt támadt hosszas háború alatt ősi örökségeitől megfosztatott, a' múlt 1813-ik esztendő vége felé, a' szövetséges Fejedelmeknek szerentsés fegyverek által a' Frantzia szolgaság alól felszabadíttatván oda vissza hívattatott és vissza is ment; mindazonáltal olyan feltétel mellett, hogy azon szabad Respublikának új Constitutio adattasson, és annak politicus, törvényes és egyéb hibái megjobbítottassanak. Ez a' Fejedelem e' folyó Mártzius 2-ik napján egy decretumot, avagy végzést tétetett közön-ségessé, melly szerént azoknak a' nagy tekintetű Status polgároknak, a' kik azon Respublika Osztályaitól, mint nemzeti képviselők kiválasztattak, azon hólnap 28-ik napra Amsterdámba öszve kell gyűlni. — Ez az igen bölts és hasznos rendelés, melly a' fellyebb nevezett új Fejedelem böltsességének és tiszta feltett tzeljának nyilván való tanúbizonysága, ilyen módon kezdődik: — „Ez a' rendelés, úgymond, az egész szövetséges Belgiom böltdogságát tárgyazza: arra való nézve az egész nép előtt esméretessé kell annak lenni, a' lehetőségig bizonyossá kell a' népet arról tenni, hogy az ő betses haszna vétetett légyen tzelba, hogy a' vallásbéli szabadtság semmi világi haszon által meg nem fog zavartatni, sőt inkább a' leg nagyobb kiterjedésben védelmeztetni, hogy az ifjúság neveltetését, és a' tudománybéli esméretét a' Kormányzék szívére veszi, és minden rablántzoktól, mellyek az elmét lenyomhatnák és minden bátorságot megakadályoztathatnának, meg fogja szabadítani; hogy a' személybeli szabadtság nem valamelly üres hangzó légyen, hogy az nem valamelly álnok gondolkodású, és tsalárd politikának furtsaságától függjön; hogy a' törvényeknek sérthetetlen fenntartása és állandó regulák által való meghatároztatása mindennek vagyonaát bátorságossá teszi; hogy

a' kereskedés, földművelés és industria, avagy iparkodás meg nem akadályoztatik, hanem mint a' Status és magánosok javoknak szabad folyamatjok vagyon, hogy a' közön-séges adókegyaránt és igazságossan felosztatnak, hogy a' finantziak, (kintstárak) és a' hadi hatalom, a' Status alkotmányának fundamentum oszlopai, mellyeknek közepette azok helyheztetve vannak, és hogy következképen a' szabad népnek leg nagyobb's leg betsesebb java, annak függetlensége vissza fog helyheztetődni.

Helvétziai Respublika.

Jól emlékezhetnek a' Magy Kurirnak szorgalmatos, 's egyszersmind figyelmetes Olvászói, hogy valamint más országokban, úgy ebben a' szabad Respublikában is sok változásokat tett a' hódoltató Napoleon Császár, és ennek régi Constitutziója helyett, egymás alkotmányt állított abban fel, mellyet *Mediationális Aktának* nevezett. — Mivel ezen új alkotmány által mind azon szabadtságához szokott nemzet fundamentum épületje nagyon meg gyengítetett, mind más Európai nemzeteknek bátorságos megmaradások kétségessé tétetődött: mihelyt a' szövetséges hadi seregek a' Helvétziai földre léptek, leg első gondolatjokat is arra fordították az öszve szövetkezett Hatalmasságok, hogy azon ártalmas alkotmányt eltöröljék, és olly Constitutziót készíttessenek azon szabad nemzettel, melly által annak mind köz böltdogsága, mind a' többEurópai nemzeteknek bátorsága és tsendessége eszközöltessenek.

Noha az egész Helvétziában republikánusi az igazgatás formája, avagy olyan, melly a' Királyi hatalommal ellenkezik, es semmi meghatározatlan uralkodást nem szenved: mindazáltal ez a' republika kormányozás formája sem egyforma minden Kantonokban, hanem egyikben aristocratica, másikban democratica, harmadikban mixta, az az elegyes. Azoknak kedveket,

a' kiknek az illy terminusoknak, avagy mesterszóknek tanulására alkalmatosságok soha sem vólt, szükségesnek ítélem azokat rövideden megmagyarázni. Hatféle igazgatásnak formája van Európában, ugymint 1) *Monarchia*, a' hol az egész hatalom egynek kezében van — 2) *Monarchico-aristocratica* a' hol az uralkodó Fejedelem az ország rendjeivel együtt hoz törvényeket — 3) *Aristocratica*, a' hol a' Nemesek folytatják az Ország dolgait — 4) *Democratica*, a' hol a' nép maga magát igazgattya — 5) *Aristocratico-democratica*, a' hol a' nemesek, és a' népnek képviselői folytatják a' közönséges dolgokat — 6) *Despotica*, a' hol az uralkodó semmi törvényre nem ügyel, hanem mindent mivelhet, a' mi nékie tetszik, akár jó, akár rossz legyen az, mint p. o. a' Török Császár, és minden Ásiai és Áfrikai uralkodók.

Azt mondám, hogy minden Helvéczai Kantonokban nem egy forma a' republicanusi igazgatás formája. A' Bernai, Lucerni, Basiliai, Solothurni, Schaffhauseni Kantonokban *aristocratica*; — A' Tigurumi, Uri, Schwici, Unterwaldi, Zugi, és Appenzeli Kantonokban *democratica*; — A' Friburgumiban *aristocratico-democratica*. — A' melly Kantonokban az igazgatás formája *aristocratica*, abban a' fő hatalom a' belső nagy Tanáts kezében van; a' mellyekben *democratica*, azokban az egész nép kezében van a' felső hatalom; a' mellyekben pedig *mixta*, vagy elegyes az igazgatás formája, azokban a' nagy és kis Tanáts a' kormányozó, mint p. o. a' Friburgiban, és azokban 71 nemes, vagy patriciai familiák viselik a' fő hivatalokat. a' Bazileai Kantonban, mellyben hasonlóképen elegyes, az az, *aristocratica* és *democratica* az igazgatás formája, a' felső hatalom az egyesült nagy és kis Tanáts kezében van.

Mivel ez a' kormányozásban való különbség eleitől fogva sok villongást és bajt szült a' Helvétziai Respublikában, most a'

Mediatio Actának eltöröltetése után, a' szövetséges Fejedelmeknek javaslásokra, a' régi Constitutziónak megjobbításában foglalatoskodnak a' Helvétziai Kantonok, és egynéhányak már el is készítették, mint p. o. a' *Basileai* és a' *Bernai* Kantonok. Az elsőnek Constitutióját, e' folyó Mártzius 4-ik napján, rendkívül öszve gyűlt Tanáts eleibe terjesztette azt a' kis Tanáts, mellyet, három tagokat kivévén, tsak nem mindnyájan helybe hagyták 's elfogadták. Ez a' Constitutio 3 titulusra van felosztva.

Az I. titulus szól a' *Bazileai Kantonnak felosztásáról*, és a' *Polgárok politicus állapotjokról*, és 6 tikkelyt foglal magában, ugymint:

1.) A' Bázeli Kanton 5 kerületre van felosztva, tudniillik a' *Bázeli*, *Waldenburghi*, *Sissachi*, *Liestali*, és *Alsó Kerületekre*.

2.) A' négy falusi Kerületek 30, és a' nagy és kis város 15 választó tzehekre vannak felosztva. A' városi választó tzeheknek felosztása a' polgárok számára és állapotjokra nézve, igazságos erányúságra szoríttasson a' falusi kerületekben, úgy mindazáltal, hogy azok eddig volt felosztásokban maradjanak meg.

3.) A' választó czéhnek voksolásra alkalmas tagjainak tartassanak a' czéhnek minden polgári, és polgároknek fiai, vagy az ahoz tartozó gyülekezetek, mellyek a' mi törvényeink szerint több esztendősek, és mástól nem függő állapotúak, az az, senki kenyérében és bérben niutsenek, senkinek alamisnájából nem élnek, sem nem fallíták sem nem accordatusok (az az, sem nem bankrotiroztak, sem a' költsönadókkal meg nem egyeztek), sem a' törvény-szék által polgári jussoknak elvesztzésére nem ítéltettek. Minden Kantonbéli polgár tsak azokban a' tzehekben gyakorolhattya a' maga voksa jussát, a' mellyekben ő gyülekezetbéli polgár.

4.) Minden Kantonbéli polgár, valamint Bazel városában, úgy minden azon

Kantonbéli gyülekezetben elérheti, vagy megnyerheti a' polgári just, a' már fennálló vagy ezután hozatandó törvényes meghatározásokban.

5.) Nemcsak minden Kantonbéli polgár, hanem minden abban letelepedett Helvétziai polgár is a' törvényeknek meghatározása szerint köteles a' hadi szolgálatra.

6.) Minden Kantonbéli polgárok, a' Constitutzióban meghatározott rendelkezések szerint egyenlő politika szabadságban élnek.

II. Titulus a' közönséges Tisztviselőkről.

a. A' törvénytévő Hatalomról, a' nagy Tanátsról.

7.) A' Kantonnak országgló jussai a' 150 tagokból álló nagy Tanáts kezében vannak, melly a' törvénytévő hatalmat gyakorolja, következésképen nem csak olly törvényeket hoz és ad, mellyeket néki a' kis Tanáts eleibe terjeszt, hanem arra is jussa van, hogy ő maga is törvényt projectállyon, úgy mindazáltal, hogy azt, annak bévétetése előtt a' Kis Tanáts megvizsgálása alá adja; ő tudniillik a' Nagy Tanáts határozza meg a' kérdésben lévő dolgot; ő neveze ki a' Kantonoknak a' szokott és rendkívül való gyűllésekre küldendő követjeit; ő határozza meg a' réájok bízandó tárgyakat, 's ő kíván állók számadást végbe vitt dolgaikról; ő ad a' Kantonbéli jószágoknak eladásokra engedelmet, egyedül ő van arra meghatalmazva, hogy azokat az adókat, mellyek a' Status szükségéire kívántatnak, ki rendelhesse; végtére ő vizsgálja meg esztendőnként azokat a' költségeket, mellyeket a' kis Tanáts teszen a' Statusnak minden ágazatbéli szükségéire.

8.) Minden két hólnapban öszve gyűll a' nagy Tanáts rendesen, némelykor a' hólnap első hétfőjén. Hogyha a' munkába vett tárgyak kívánniak, a' gyűllés idejét meghosszabbíthattya az Előülő; hason-

lóképen a' Kis Tanáts is öszve hívhattya a' Nagy Tanátsot, ha igen fontosak a' dolgok.

9.) A' Nagy Tanáts egyenesen a' tzehektől magok közzül választatandó 60, és a' Nagy Tanátsból meghatározott módon elfogadtatott tagokból áll. A' városi 15 tzehek kékét, a' falusi 30 czehek pedig egyegytagot választhatnak a' Nagy Tanátsához; hogyha a' czehektől választott tagnak helye megüresül, azon esetben a' Kis Tanáts teszen arról rendelést, hogy a' Competens czehek egy hólnap alatt új tagot válasszon a' megüresedett helynek bétöltésére; az illy választás voksolás szerint megyen végbe. A' midőn a' Nagy Tanátsnak kell a' megüresedett helyre valakit választani, akkor mind addig elhalasztatik a' választás, míg a' Nagy Tanátsban három hely üresedik meg. Ebben az esetben a' Kis Tanáts a' maga leg közelébb való gyűllésében a' megüresedett helyekről a' Nagy Tanátsnak hírt ad, e' pedig titkos voksoknak töbsege által a' Kis Tanáts közzül 5, a' Nagy Tanáts közzül 10 tagokat választ a' választó Collegiumhoz, a' kik mingyárt akkor a' szokott forma szerint megeskettettek, minden továbbra való halasztás nélkül öszve gyűllnek, a' titkos voksoknak töbsege mellett alkalmas, és a' Constitutióban meghatározott tulajdonságokkal felruházott, a' megüresedett helyek bétöltésének számához képest háromszor annyi személyeket projektálnak (t. i. egy üres helyre hármat, két üres helyre hatot, három üres helyre kilentzet).

10) Arra, hogy valaki a' Nagy Tanátsnak tagja lehessen, szükség, hogy a' választatandó a' Kantonban polgári jussal bírjon, 24 esztendőskorát meghaladja, voksolható legyen, semmi kéressel nyert és számadás alá vetett hivatalt ne viseljen, és vagy fekvő vagy zálogba vett jószággal bírjon. Ezeknek a' megkívántató tulajdonságoknak megvizsgálásához mindjárt

a' választás végződése után hozzá kell fog-
ni és a' Kis Tanács által kirendeltetni.

β.) *A' végre hajtó Hatalomról a' Kis
Tanácsról.*

11.) A' Kis Tanács, a' ki a' Nagy Ta-
nátsnak 25 tagjából áll, a' kik abban
viselt hivatalyokat megtartják, és a' kik
közt leg alább négynek a' falusi kerüle-
tekből valóknak kell lenni, köteles a' leg
főbb Hatalomtól kiadatott törvényeket vég-
rehajtani; e' proiectálja vagy javasolja
azokat a' törvényeket a' nagy Tanácsnak,
a' mellyeket szükségeseknek itél, és azok-
ról a' tárgyakról, mellyeket a' tanácsko-
zásra méltóknak tart, a' maga jóváhagyó
akarátját ki jelenti, ez a' törvényeknek
végrehajtására, a' politikai rendek fenntartására,
és egyéb kormányozásra tartozó
tárgyaknak előmozdítására szükséges ren-
deléseket és végzéseketteszen és ad ki; e'
höz minden kormányozást tárgyazó villon-
gásokban utolsó szententziát, és a' kormá-
nyozásnak minden részéről ez ad számot
a' Nagy Tanácsnak. — A' Kis Tanács min-
denkor öszve gyűl, a' midőn a' szükség
kivánnya. Ennek tagjait a' Nagy Tanács
titkos voksolás által szokta választani.

12.) Azok a' két polgármesterek, a'
kiket a' Nagy Tanács a' Kis Tanács tagjai
közzül titkos voksolás által nevez ki, mind
a' Nagy, mind a' Kis Tanácsban egymást
felváltva, és mindenik egy esztendeig vi-
selik az előülőséget, a' melyik hivatalban
niatsen, ha a' szükség kivánnya, a' mási-
kat felváltja.

λ.) *A' Bírói Hatalomról.*

13.) A' Nagy Tanács 12 tagjaiból, és
abból a' szolgálatban nem lévő polgármes-
terből, a' ki az előülőséget folytattya, ál-
ló fő törvényszék, minden polgári és fő-
benjáró törvényes esetekben szokott ítélni,
és végső szententziát hozni. A' fő tör-
vényszéki tanácsos férfiak, a' Kis és Nagy
Tanátsból választatnak titkos és szabados
voksolás által.

*III. Titulus a' közönséges Megha-
tározásokról.*

14.) A' fő Hatalomnak elintézését, és
az alóbb tisztségeknak organisatioját, a-
vagy alkottatását a' törvény határozza meg
végképen.

15.) Minden most fennálló törvények
és rendelkezések mind addig magok ere-
jében maradjanak, míg azok a' következen-
dő rendelkezések által egyenként, és forma
szerént el nem töröltetnek.

16.) Annak a' vallásnak gyakorlását,
mellyet vall és hiszen a' Kanton, bátorsá-
gossa teszi a' Status Constitutiója.

17.) A' Constitutio annak a' jusnak
megmaradásáért is magára vállalja a' kezes-
séget, a' melly szerénttörvényes úton a' déz-
makat és a' fekvő jószágokra vettetett adót
meg lehet váltani.

Hadi Történetek.

1. *A' Frantzia Földön.*

Tökélletes hitelt érdemlő Frantzia or-
szági Tudósítások azt tartják hogy Lord
Wellington az egyesült Anglus és Spa-
nyol hadi seregnak fő vezérek, a' múlt
Februárius 28-ik napján, a' Pyrénéusi he-
gyeken innen, a' Gaskoniai tartományban
fekvő két városok, úgymint, Ourthes és
St. Sever közt *Soult* Marsalt megtámadta,
megverte, és hátrább nyomta, a' melly ve-
rekedésben 4 Fr. Generális, több Oberste-
rek és fő rangú hadi tisztek ölettettek
meg, és 40 ágyút nyertek a' győzedelme-
sek. — Ezen tudósítások szerént mind kö-
zelebb közelebb nyomult Lord *Wellington*
Bordeauxhoz (Burdegalához melly Aquit-
aniának, a' Garumna folyóvíz mellett fe-
kvő igen szép, népes, és gazdag kereske-
dő városa). — Mivel erről a' győzedelem-
ről még eddig semmi hivatal szerént való
tudósítást nem olvastunk, annak tökéletes
hitelt adni nem is lehet.

Azon fényes győzelmekről, melyeket Prusszus Feldmarsal *Blücher*, e' folyó Mártzius 9-ik és 10-ik napjain a' Frantziákon vett, és *Fere* városát is elfoglalta, következő büllentin adatott ki a' Prusszus és Orosz ármádák részéről: A' két ellenséges ármáda közt, Mártzius 4-ik napjától fogva esett számos tsatázások után, Feldmarsal *Blücher* a' kormánya alatt lévő ármádát Laon környékén, Mártz. 6-ik és 7-ik napjain össze gyűjtven, azt *Napoleon* Császár egész hadi erejével megtámadta; de az artilériának jól intézett tüze, a' számos ellenséget nem tsak megakadályoztatta, hanem sok emberét is elvesztegette, és *Victor*'s *Grouchy* Fr. Marsalokat megsebesítette. Mártzius 8-ik napján a' Marsal *Blücher* ármádájának következő fekvése volt: A' *Bülow* Generál Lajtinant osztály serege *Laon* városában és az annak oldala felé lévő tetőkön állott, a' Gróf *Langeron*, *Sacken*, és *Winzingerode* Orosz Generálisoké annak jobb szárnya, a' York és *Kleist* Prusszus Generálisoké, annak bal szárnyánál. — Mártzius 9-ik napján, a' Soissoni országos úton elmarsirozott ellenség a' sűrű ködöt használni akarván, a' Semilly és Ardopi falusi helységeket elfoglalni igyekezett. De minekutánna a' a' köd széllyel oszlott volna, a' Winzingerode és *Bülow* Generálisoknak corporaik parantsolatot vettek az ellenség megtámadására, meg is támadták mingyárt, és *Laniscourtig* hátrább is nyomták. Dél után három órakor Feldmarsal *Blücher* arról tudósítatván, hogy a' Frantzia ármáda a' Rénusi országos úton előbre nyomúllyon, parantsolatot adott az eránt, hogy mihelyt a' *Sacken* és *Langeron* Generálisok corporaik oda érkeznének, mingyárt

támadják meg az ellenségnek bal szárnyát. Azonközben az éjtzaka békövetkezővén, egy Frantzia sereg osztály az *Athies* nevű falut el foglalni igyekezett, az ármádának egy része már éjjeli tüzeket rakott, a' midőn a' *Wilhelm* Prussziai Kir. Herceg, *Horn*'s *Ziethen* Prusszus Generálisok, és a' *Kleist* Generál corpora nagy sietséggel oda érkezővén, az ellenség háta megett, a' ki magát bátorságban lenni gondolta, megjelentek, a' melly szempillantattól fogva nagy zűrzavarba esett a' Fr. ármáda, és magát példa nélkül való sietséggel vissza vont. Ekkor a' Feldmarsal *Blücher* ármádaja is megbátorodott, és mivel a' lövés megtiltatott, a' katonák bajonettekkel, vagy puskájok végén lévő hegyes törökkel dolgoztak, és az ellenséges batteriák az első puzkaszó után elfoglaltattak, és a' *Marmont*'s *Arrighi* Frantzia Marsaloknak corporaik eltöröltettek. A' Kurirnak elindulásakor már 46 ágyúk, 50 puskaporos szekerek foglaltattak el, és 2000 ember ejtetett fogságra, de még azután is sokan fogattattak el az erdőkbén.

Feldmarsal *Blücher* nagyon dítséri az ezen verekedésben jelen volt Prusszus és Orosz Generálisokat, nevezetessen Eő Kir. Herczagségét *Wilhelmet*, a' ki nagy előmozdítója volt ennek a' fényes győzedelemnek. — Mártz. 10-ikén újobban megtámadta az ellenség a' *Blücher* Feldmarsal derekát és bal szárnyát, de semmire sem mehetett. Úgy láttzik, mintha azért mivelte volna ezt *Napoleon* Császár, hogy a' maga ármádaja a' meg előzőtt napon egészlen általtört jobb szárnyának könnyebséget szerezhessen. A' békövetkezőt éjjel *Chavignonig* hátrált a' Fr. ármáda, a' hova a' könnyű szerű seregek azt nyomba űzték.

Mártzius 22-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 249 1/3 forintot Váltótzédulában. — Egy Császár aranyért 11 f.tot és 10 7/8 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 22.

A' Magyar Kurir 25-ik darabjához.

Erdély Ország.

Ditsősségesen uralkodó Felső Felséges Fejedelmünk, mint az alatta valóinak kegyelmes atya és védelmezője, a' fegyvernek legszörnyűbb zörgései között sem felejtkezett el a' maga hív jobbágyiról, hanem leg szorosabb foglalatosságai között is kegyelmesen visel réájok gondot. Nyilván való tanúbizonyságát adta ezen atyai gondoskodásának Erdély ország eránt mostanában, a' hol némelly véghelyeken, nevezetessen *Brassóban*, a' mint mi mindezeket már megírtuk, a' pestises métely magát kiütvén, annak tökéletesen leendő elháríttatása végett, méltóztatott Eő Csász. és Apostoli Kir. Felsege, nagy méltóságú *Klobusitzky Józef*, Csász. Kir. Kamarás Úr Eő Excellentiáját, a' Leopold Rendjének Commendátorát, Tekint. Borsod Vármegyének mostani Eő Ispányát Kir. Commissariusi fővel oda küldeni, 's azon fontos dolgot az ő szorgalmatos vigyázására bízni, a' ki oda szerentséssen megérkezvén, az Erdély Országi Eő Kormányzék-tól az eddig tétetett orvosi intézeteket helyeseknek találván, annak segítsége által mindeneket úgy el rendelt, hogy az Eő Csász. Kir. Felsege eránta való bizodalmanak tökéletesen eleget tehessen, a' minthogy azolta sokal többen meggyógyáltak a' pestises nyavalyába estek közül, mint meghóltak. — A' Török Birodalomhoz tartozó Móldvai és Havas Alföldi tartományokban is, nevezetessen *Bukarest* városában észrevehetőképen szűnni kezdett azon gonosz métely, és naponként kevesedett a' hóltaknak is száma.

Elegyes Dolgok.

Néhai B. *Quarinnak* Martzius 19-dik napján történt haláláról, e' folyó hólnap-22-ik napján költ 23-dik darabja 128-ik lapján is tétetett egy két szóval való emlékezet, de mivel ez a' megbóldogúlt nagy tudományú és ritka tapasztalású Austriai *Eskuláp* ditséretesebb emlékezetet is érdemel, az ő élete históriáját rövideden előadui kötelességemnek tartom. Báró *Quarin Józef*, a' Filozofiának, 's szép mesterségeknak és az Orvosi tudománynak Doctora, sok Európai tudós társaságoknak, nevezetessen a' Koppenhágai, Londoni, Madritti, Velentzei és Pádúai Orvosi társaságoknak igen érdemes Tagja, a' Csász. Kir. Udvarnak rendes Orvosa, Eő Cs. Kir. Ap. Felsegének Udvari Tanátsosa, az Alsó Austriai Kormányzéknek egyik nevezetes Tagja, e' folyó Martzius 19-ik napján, életének 80-ik esztendejében, hasznos életét elvégzette. Ez a' nagy tapasztalású orvos Doctor Bécsi születésű és édes atya is nagy hírű Cs. Udvari Doktor volt, a' ki a' maga kedves fiát még gyenge ifjúságában az orvosi tudomány tanulására rendelte, 's abban kevés esztendő alatt annyira is vitte, hogy ez 20 esztendő korában, a' Bécsi Eő iskolában Doctarságra emeltetett, és Tanítói vezérlések alatt nem tsak a' betegeket meglátogatta, azokuak nyavalyájakat megvizsgálta, gyógyította, hanem édes atyával együtt a' betegekhez is elment, 's kevés esztendő alatt annyira ment az orvoslásban, hogy a' Practica Medicinának Professorává tétetett; de ő neki nagyobb haj-

landósága lévén az orvosi praxisra mint a' tanításra, azon hivataljáról le mondott.

Különös ditséretére szolgált ennek a' nagy Eskulápnak, hogy ő igen egyenes szívű ember volt, és azoknak a' betegeknek gyógyításokhoz, a' kiknek nyavalyájokat halálosoknak lenni tapasztalta, ezt pedig a' betegeknek első látásával, vagy pulsusoknak első tapintásával megtudta, nem is fogott, hanem vagy magoknak, vagy a' körülöttök lévőknek világossan megmondotta, hogy őket semmi orvosi szer a' haláltól meg nem mentheti. Ezen egyenes szívűségéért emelte őtet néhai *II. József* Császár halálos betegségében Báróságra. — Néhai *Mária Tréziánál* is nagy kedveségben volt, nem csak ezen egyenes szívűségére, hanem a' Cs. Kir. familiánál tett szerentsés orvoslásira nézve is.

Végezete azon Prusszus bulletinnek, melly fellyebb a' Kurir leg utolsó lapján felbe maradt.

A' jelenvaló háborúban leg nevezetesebb hadi tettnek lehet tartani *Fere* városának Generál *Bülow* corpora által lett elfoglaltatását. — A' múlt Februáriusnak 26-ik napján parantsolatot vett *Thümen* Generális arra, hogy azon helységet, mellyben sok szép ágyúöntő kementzék, és egy rakott fegyvertár találtatik, támadja meg, a' réá bizott dolgot végbe is vitte, az öt óráig ágyúztatta, 's végtére annak erőszakos elfoglalására meg is tette a' szükséges rendeléseket, mellyeket látván azt ott volt Frantzia Kommandans Generál *Pommereuil*, a' nevezett Prusszus Generállal alkuba botsátkozott, 's azon helységet capitulatio mellett Febr. 27-ik napján átadta, mellynek ereje mellett az abban volt és 500 főből álló katona őrizet szabadon

botsáttatott, minekutánaa kézirással arra kötelezte volna magát, hogy a' jelenvaló háborúnak egész folyása alatt, a' szövetséges Fejedelmek ellen fegyverével nem szolgál. Ezeken kívül 500 nemzeti gárdisták fegyverektől megfosztatván honnyaiukba vissza küldettek. A' fegyvertár minden abban találtatott hadi eszközökkel együtt, a' Prusszus hadi seregeknek adattak. A' bástyákon volt artillérián kívül, 100 vas ágyók, sok ezer puska és kard, három milliom darab kova, sok vas rúd, és felette sok hadi eszközök találtattak, mellyek mind öszve öt vagy hat milliom tallerra betsültetnek.

A' Jénai szerentsétlen ütközet után, a' Stettini, Magdeburgi, Küstrini, Glogai, Dantzigi erőssegeket kéntelen volt a' Prussziai Kormányzék a' Frantziáknak zálogba adni, mind addig, míg a' Prussziai Birodalomra vetett adót ez egészen le nem fizeti. A' jelenvaló szerentsés háborúban Dántzig, Stettin, 's leg közelebb a' Kustrini erősség is felszabadittatott ezen nyomorúság alól. Reményleni lehet, hogy a' Magdeburgi és Glogai erősségek is nem sokára szabadtságba fognak helyheztesedni. — A' Kustrini erősségben volt Fr. katona őrizet, e' folyó hólnap 20-ik napján capitulált. — Ezt a' Capitulatiot a' jövő posta napon Erd. Olvasóinkal közleni fogjuk.

Hogy a' leg közelebb múlt pénteken senkihez be nem térhetett a' Magy. Kurir, engedelmet kérünk. Az újság ugyan készen volt; de mivel azon napon a' Katol. A. Sz. Egyháznak nagy innepe volt, a' mi nyomtató legényeink is megkivánták azt szentelni, 's nem dolgoztak. Most azt a' darabot is megküldjük.